

УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ВИТРАТАМИ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

© Б.М. Паласюк, 2012

Перед кожним фармацевтичним підприємством сьогодні гостро постала проблема підвищення ефективності його діяльності. Загострення конкуренції, специфіка фармацевтичної продукції, підвищені вимоги до її якості зі сторони споживачів актуалізують завдання зниження рівня сукупних витрат. У вітчизняній фармацевтичній галузі посилюється тенденція до збільшення витрат на 1 грн. готової продукції, що призводить до зменшення прибутку фармацевтичного підприємства, який в сучасних умовах загострення конкурентної боротьби на фармацевтичному ринку України і необхідності переходу підприємств до міжнародних стандартів якості є головним джерелом їх соціально-економічного розвитку [1]. Тенденція росту витрат підприємств призводить до необхідності аналізу логістичної діяльності з метою виявлення джерел можливої економії.

Елімінація зайвих витрат часто є одним із головних питань, яке можливо вирішувати за правильної структуризації, обліку, розрахунку та оцінювання логістичних витрат, що, у свою чергу, дозволить ефективно регулювати загальні витрати та планувати фінансові результати діяльності підприємств. Необхідність зниження логістичних витрат фармацевтичного підприємства пов'язана з підвищенням цін на продукцію, з однієї сторони, і обмеженню обсягів ринків збуту, що не дозволяє збільшити обсяг і асортимент фармацевтичної продукції.

Логістичні витрати в фармації включають витрати, пов'язані з виконанням логістичних операцій (на закупівлю, відвантаження, зовнішнє транспортування субстанцій і матеріалів та складування їх на фармацевтичному підприємстві; внутрішньовиробниче транспортування; проміжне зберігання; зберігання готових ЛЗ), а також витрати на оплату праці персоналу, пов'язаного з рухом і управлінням потоками; утримання відповідного обладнання та приміщень; зберігання складських запасів; передачу даних про замовлення, запаси, поставки та ін.

Фармацевтична продукція має ряд відмінних характеристик, що пов'язане передусім з її придатністю до транспортування, складування, навантажування–розвантажування, зберігання, моніторингу тощо, що впливає на рівень логістичних (транспортних, складських, пакувальних та ін.) витрат.

Як показують дослідження, витрати на логістику фармацевтичного підприємства істотно впливають на результати його господарської діяльності і, як правило, є однією з найбільших статей витрат, пов'язаних із веденням бізнесу, поступаючись лише собівартості реалізованої продукції. Аналіз структури логістичних витрат показує, що найбільшу частку в них займають витрати на управління запасами (20-40%), транспортні витрати (15-35%), витрати на адміністративно-управлінські функції (9-14%).

З точки зору логістики, керування запасами фармацевтичних підприємств – це процес балансування між двома взаємовиключними тенденціями: скорочення сумарних витрат, необхідних на утримання запасів і забезпечення наявності запасів широкого асортименту ліків, достатніх для задоволення попиту споживачів. Таким чином, реалізується принцип мінімуму сумарних витрат при максимумі рівня лікарського забезпечення, який полягає в тому, що збільшення запасів за якістю і кількістю доцільне до того часу, поки економічний ефект перевищує витрати з утримання додаткових запасів і відволікання обігових коштів.

Отже, особливістю управління запасами у суб'єктів фармацевтичного ринку є широкий асортимент при обмеженій сумарній вартості. Асортимент при цьому зростає вздовж логістичного ланцюга: фармацевтичний виробник → аптечний склад оптової фармацевтичної фірми → аптека.

Істотну складову витрат логістичних процесів фармацевтичного підприємства, особливо зовнішнього, становлять витрати фізичного переміщення (транспортні витрати), які включають всі витрати, пов'язані із транспортуванням продукції у сфері постачання і дистрибуції, що пов'язано з необхідністю створення певних умов на переміщення вантажів.

Мінімізація витрат транспорту залежить від економічного вибору виду транспорту, конкретних засобів транспорту, оптимізації трас і часу транспортування. Як свідчить проведений аналіз, для перевезення лікарських засобів найчастіше використовують власний транспорт. Перевагами використання власного транспорту є те, що власні транспортні засоби легше облаштувати до вимог, які висуваються міжнародними стандартами якості до процесу транспортування лікарських засобів а, по-друге, легше контролювати їх чистоту та придатність до процесу транспортування лікарських засобів у певний період часу. На сьогоднішній день для перевезення лікарських засобів, в основному, використовують автомобільний транспорт. В умовах постійного росту транспортних витрат особливого значення набуває розробка оптимальних схем поставки лікарських засобів. Одним із методів зниження транспортних витрат є консолідація і маршрутизація перевезень, що базується на раціональних транспортних технологіях і встановлених графіках доставки ліків споживачам.

Однак, прагнення досягти часткових цілей ланки логістичної системи призводить до збільшення загальних логістичних витрат. Так, на стадії матеріально-технічного забезпечення зусилля традиційно спрямовані на мінімізацію витрат торговельно-закупівельних операцій; на стадії виробництва – на мінімізацію витрат на виробництво одиниці лікарських засобів; на стадії транспортування – на підвищення ступеня використання пересувного складу і вибір найбільш економічної транспортної технології. Спроби гармонізувати ці різні цілі в більшості випадків призводять до зростання витрат в процесі руху матеріальних ресурсів, що негативно впливає на ціну лікарського засобу. Це обумовлене відсутністю методологічних і методичних досліджень в сфері управління логістичними витратами, що потребує створення сучасного механізму управління логістичними витратами. Умовою створення цього механізму є отримання фармацевтичним підприємством ефекту внаслідок координації і оптимізації витрат в логістичному ланцюзі, переходу від локальних цілей управління логістичними витратами до системного управління ними відповідно до загальних цілей логістичної системи; удосконалення нормативного та інформаційного забезпечення цього процесу.

1. Сагайдак-Нікітюк Р.В. Актуальність і особливості логістичних витрат підприємств фармацевтичної галузі / Р.В. Сагайдак-Нікітюк // Вісник СевНТУ : зб. наук. пр. – № 116. – 2011. – С. 30.

ПАНАСЕНКО Д.А.
Національний університет “Львівська політехніка”

КООПЕРАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ СПЕЦТЕХНІКИ

© Д.А. Панасенко, 2012

Ринок спецтехніки є доволі специфічним, адже він представлений ринком озброєння та ринком цивільної спецтехніки (автонавантажувачі, підйомні крани, автомобілі спеціального призначення тощо). На особливу увагу заслуговує розвиток ринку озброєння в Україні та проблеми забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на світовому ринку озброєння. До 2010 р. на ринку України працювало близько 150 державних підприємств, діяльність яких була пов'язана із розробленням, виготовленням, ремонтом та обслуговуванням озброєння. Кожне із цих підприємств підпорядковувалось відповідному відомству (Міністерству оборони України, Міністерству економічного розвитку і торгівлі, Міністерству внутрішніх справ, Державному Космічному Агентству, Міністерству промислової політики України тощо). Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України “Про утворення Державного концерну “Укроборонпром” №1221 від 29.12.2010 р. зі змінами та доповненнями з метою підвищення ефективності функціонування державних підприємств, які здійснюють власну діяльність у сфері розроблення,